

• ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗ

Η ΖΩΗ ΣΤΟ ΚΑΣΤΕΛΛΟΡΙΖΟ*

3ον

ΤΟ ΠΑΣΧΑ

Σάν τή μεγάλη Πασκαλιά
νάταν οι μέρες ούλες!

Α'

Τό μεσονύχτι τὸ ποθητὸ φτάνει καὶ φωνάζουν οἱ πετεινοὶ καὶ χτυποῦν οἱ καμπάνες καὶ ξυπνᾷ ὁ κόσμος καὶ ὁ κοσμάκης καὶ μὲ τὰ καλά του τὰ φορέματα καὶ μὲ τὴν πασχαλιὰτικὴ λαμπάδα στὸ χέρι πηγαίνει στὴν ἐκκλησιὰ ν' ἀκούσῃ τὸ ἑφτάχρο «Χριστὸς Ἀνέστη». Καὶ τοὺς βλέπεις ἴλους ξυπνώντας νὰ χαμογελοῦν καὶ νὰ χαίρουν σάν ἄνθρωποι, ποὺ τράβηξαν ἓνα πολὺ μακρυνὸ δρόμ... μὰ ἐπιτέλους ἔφτασαν στὸ μέρος ποὺ ποθοῦσαν. Καὶ γι' αὐτὸ τοὺς ἀκοῦς νὰ ψιθυρίζουν ἢ νὰ τραγουδοῦν:

Ἐπέλατε ἡ σαρακοστή μ' ἐλιές καὶ μὲ κρομμῖδια
κ' ἐπλάκωσεν ἡ Πασκαλιά μ' ἀγά καὶ μὲ παιχνίδια.

Τὸ Πάσχα εἶναι ἡ πιὸ μεγάλη κ' ἡ πιὸ λαμπρὴ γιορτὴ καὶ κάθε χριστιανοῦ, πρὸ πάντων ὁμῶς τοῦ Καστελλοριζοῦ. Γι' αὐτὸ ἡ πιὸ μὲ ἄλλη εὐχὴ καὶ ὁ πιὸ κρυφὸς πόθος τοῦ ναύτη εἶναι ἀνὰ κάμῃ Πασχαλιά στὸν τόπο του.

Γιὰ τὸ μεγάλον αὐτὸν σταθμὸ τῆς Χριστιανωσύνης, τὸ Πάσχα, γιὰ τὴν ἀγαπημένη αὐτὴ σκόλη, ποὺ ἔχει μονάχα παιδιὰ ἀλλὰ καὶ κότες καὶ γέροι ὅταν ἔρχεται χαϊροῦμαστε καὶ ἴσαν φεύγῃ λυπούμαστε, γιὰ τὴν Ἀνάστασι τῆς Λυτρωτῆς μας, γίνονται στὸ νησί μας μεγάλες καὶ σημαντικὲς προετοιμασίες. Κάθε σπίτι θὰ βιάσῃ κόκκινα ταῦτά του, θὰ κάμῃ στίς ἀγούλες καὶ τὰ κουλούρια του, θὰ σιγουρίσῃ καὶ θ' ἀσπρίσῃ, θὰ παστρίψῃ καὶ θὰ πλύσῃ καὶ θὰ ράψῃ τὰ λαμπριάτικα ρούχα τῶν παιδιῶν.

Στὸν αὐλόγυρο κάθε ἐκκλησιᾶς ὁ παπάς, κάτω ἀπὸ τὴ σκέπη τοῦ ἀστροτολισμένου οὐρανοῦ, μόλις φωνάζῃ τὸ «Χριστὸς, ἀνέστη» ἀκούει δίπλα του τουφεκίαις μυριᾶδες. Κάθε παλληκᾶρι πᾶει στὴν ἐκκλησιὰ μὲ τὸ ὄπλο του καὶ μ' αὐτὸ θὰ πυροβολῇ ἀπὸ τὴν ἀγῆ τῆς μεγάλης; Κυριακῆς ἴσα μὲ τὴ νύχτα τῆς λαμπρῆς Τρίτης γιὰ δόξα τοῦ Ναζωραίου ποὺ ἀνέστη. Γυρίζοντας ὁ κόσμος ἀπὸ τὴν ἐκκλησιὰ κατὰ τὰ χαράγματα, τρώγει μ' ὄρεξη τὴ σούπα καὶ τὸ βραστό του (τὸ ψητὸ ἀρνὶ θὰ βγῆ ἀπὸ τὸ φούρνο ὕστερ' ἀπὸ τὸν ἑσπερινὸ τῆς Μ. Κυριακῆς), τρώγει τὸ κόκκινον αὐγὸ του, ξεκουράζεται λιγάκι, ψάλλει καμπόσες φορὲς τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» καὶ τὴν ὥρα ποὺ θὰ ρίξῃ τὸ πρῶτο Πασχαλιὰτικὸ γέλιο στὴ γῆ μας ὁ ἥλιος τ' Ἀπρίλη, βγαίνει ἀστὶς βίζιτες». Ὁ καθένας πρέπει νὰ πάγῃ σ' ὄλους τοὺς συγγενεῖς νὰ πῆ τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» καὶ νὰ τσακίσῃ ἓνα κόκκινο αὐγὸ «γιὰ τὸ χρόνο». Καὶ θεωρεῖς νὰ λουλούδιζον οἱ στραῖτες ἀπὸ τὰ ναυτοπούλα μας, τὰ χαρούμενα καὶ πάντοτ' εὐχαριστημένα ἀπὸ τὸν ἀγῶνα τῆς βασανισμένης ζωῆς καὶ θαλασσινῆς δουλειᾶς παλληκᾶρια μας, κ' οἱ δρόμοι παράξενα καὶ γλυκὰ ν' ἀντιλαλοῦν ἀπ' τοὺς τρισμαγεμένους χαιρετισμούς:

- «Χριστὸς ἀνέστη».
- Ἀληθῶς ἀνέστη ὁ Κύριος».

Β'

Καὶ τώρα θέλω νὰχω μιὰ δύναμη ὑπεράνθρωπη

(*) Κόλλαξι στὸ 123 φύλλο τοῦ «Νουμά» σελ. 9.

γιὰ νὰ μπορέσω νὰ γράψω μ' ἄλλη τὴν ξεχωριστὴ χάρη, μ' ὄλο τὸ λυρικό πάθος καὶ μ' ὄλην τὴν ὡμορφικὴ τὸ πιὸ ζηλημένο καὶ πιὸ ὄνειρογέννητο ἔθιμο τοῦ νησιοῦ μας, τὸν λαμπριάτικὸ χορὸ τῶν κοριτσιῶν μας.

Πόσον ἀλύπητα τὰ καινούργια χρόνια μᾶς θάπτουν τίς παλιὲς ὡμορφιὲς καὶ πόσον τρομερὰ ὁ ψεύτικος πολιτισμὸς σκεπάζει τὰ πρωτινὰ ἔθιμά μας!!... Σ' αὐτὸν τὸν ἀδυσώπητο σρεστριστὴ μας θὰ ἔλεγα μὲ τὴν πικρότερη περιφρόνησι καὶ τὸν φοβερώτερο θυμὸ. «Πήγαίνε καὶ ποῦ γεννήθηκες, ψευτοπολιτισμέ. Σὺ κρύβεις σκότη, ἐνῶ ὁ ἀληθινὸς πολιτισμὸς ἱεροδίδεται ἀπὸ μύρια φῶτα. Ἄφισε μας νὰ χαροῦμε τὴ ζωὴ ποὺ καὶ παιδιὰ παράσαμε καὶ νέοι! ἀγκηθήσαμε καὶ γέροι σάν περασμένο γλυκόνειρο ποθοῦμε. Ἐμεῖς ἀγαποῦμε ἀκράδαντα καὶ θέλομε πάντα νὰ βλέπωμε τοὺς δικούς μας χορούς, τίς δικῆς μας πάνδημες γιορτές, τίς δικῆς μας ὀλόχαρες καὶ ἀξέχαστες συνήθειες. Τὸ κρῦ σου δὲ θέλομε μὲ κανένα τρόπο νὰ μᾶς ἀφαιρέσῃ τὴ θέρημ ποὺ ἔχομε στὴν ψυχὴ καὶ ποὺ μᾶς κάνει ν' ἀνοιώνωμε τὴ ζωὴ ἀλοιώτικη παρὰ οἱ ψευτοπολιτισμένοι, πιὸ γλυκεῖα δηλαδὴ καὶ ὀλιγώτερο μελαγχολικὴ, τὸν κόσμον τὸν πιὸ ὁμορφὸ καὶ τὴ συντροφιά τὸ πιὸ ἱερὸ πρᾶγμα».

Στὰ παλιώτερα μὰ θαρρῶ καὶ φρονιμώτερα χρόνια, τὴ Λαμπρὴ τραγουδώντας ἐχόρευαν στοὺς αὐλόγυρους τῶν ἐκκλησιῶν μας ἀπ' ὄχτῶ εἰς εἰκοσιδύο χρονῶν κορίτσια· τῶρ ὁμῶς χορεύουν ἀπ' ὄχτῶ ἴσαμε δεκατεσσάρων τὸ πολὺ χρονῶν. Γιατί; Γιατί τὰ πιὸ καινούργια κεφάλια λένε πῶς εἶν' ἀπρεπο αὐτὸ τὸ ἔθιμο, πῶς τὸ κατηγορεῖ ὁ ξένος κόσμος, πῶς εἶναι τέλος πάντων χωριὰτικο καὶ ὄχι τοῦ πολιτισμοῦ νὰ χορεύουν μεγάλες κόρες μέσα στοὺς αὐλόγυρους τῶν ἐκκλησιῶν αὐτὲς τίς μεγάλες ἡμέρες. Αὐτὰ τὰ θερμὰ κεφάλια ἐγὼ θὰ τᾶστελλα νὰ πᾶν ἀνὰ κουρδούνται» καὶ τίς ψεύτικες ἀρμηνιὲς τους νὰ τίς λένε ἄλλοῦ. Γιατί ἀπ' αὐτοὺς τρέχει τὸν κίντυνο νὰ χαθῆ γιὰ πάντα σκληρὰ καὶ ἀλύπητα μιὰ καλὴ καὶ ἀθῶα συνήθεια, ὅπως χαθῆκον τόσες ἄλλες.

Μὰ ἔνοια τους. Ἄς μὴ χαίρουνται οἱ ἐξωμότες αὐτοὶ τῶν ἀθῶων παραδόσεων καὶ τῶν καλῶν ἐθίμων τῶν γονιῶν μας. Γιατί ἐμεῖς γιὰ πολὺν ἀκόμα χρόνον θ' ἀκοῦμε μ' ἀπερίγραπτη εὐχαρίστησι καὶ μ' ἐθνικὴ περηφάνεια τὰ κορίτσια μας νὰ τραγουδοῦν τὴν Ἀνάστασι στὰ «χωράφια» τὰ ὠραῖα ἐκεῖνα καὶ τεχνικὰ κομμάτια τῆς δημοτικῆς ποιήσεώς μας, εἴτε δίστιχα εἶν' αὐτὰ, εἴτε πολύστιχα. Καὶ μὲ χαρὰ θὰ βλέπομε τοὺς ἐσχαθναπάλους αὐτοὺς καὶ ξενομανεῖς νεωτεριστάδες νὰ λυποῦνται, γιατί δὲν καταργοῦνται «τέτοιαις σκουριασμέναις συνήθειαις» κατὰ τὴ φράση τους. Παράξενο πολὺ μᾶς φαίνεται, πῶς αὐτοὶ οἱ προκομμένοι «ἄνθρωποι τοῦ νέου κόσμου» δὲν προσπαθοῦν νὰ διώξουν ἀπ' τὸ νησί μας κᾶτι ἀνοήσιες ὀλέθριες καὶ νὰ ξεριζώσουν ἀπὸ τὰ στήθη τῶν πατριωτῶν τους μερικῆς πρόληψης κακίαι, ἀλλὰ θέλουν νὰ διώξουν τοὺς ἐθνικοὺς χορούς καὶ τὰ πατριαρχικὰ ἔθιμά μας καὶ νὰ φέρουν τῆς Εὐρώπης τὰ σκουπίδια, τὰ παλιοτραγούδα! δηλαδὴ ποὺ τραγουδοῦν τὰ δημόσια γύναια στὸ Παρίσι καὶ τὴν ψυχρότητα καὶ ἀτονία ποὺ βλέπει κανεὶς στίς σχέσεις τῶν πολιτισμένων.

Κάθε πρωὶ τῶν τριῶν ἡμερῶν τῆς Λαμπρῆς θὰ συναχθοῦν μ' ἀνυπομονησία τὰ ὡμορφοντυμένα κορίτσια μας στίς αὐλὲς τῶν ἐκκλησιῶν, ποὺ βρίσκονται στὰ «χωράφια», τὴν πλατεῖα τοῦ νησιοῦ μας, ὅπου συναζέται ὄλος σχεδὸν ὁ κόσμος μας αὐτὲς τίς ἡμέρες τῆς χαρᾶς καὶ ὅπου γι' αὐτὸ στήνονται προσωρινὰ ζαχαροπλαστεῖα, ταβέρνες, καφενεῖα καὶ ἄλλης λογιῆς μαγαζιά γιὰ νὰ καταφεύγουν οἱ ἄνθρωποι σ' αὐτὰ. Σὲ κάθε αὐλὴ πιάνονται χέρι-χέρι μὲ τὰ

μαντήλια τὰ κορίτσια μας καὶ κἀμνοντας ἓνα μετὰ ἓνα κύκλο, ἀρχίζουν τὸ χορὸ τὸν ὠραῖο ποὺ πρέπει νὰ συνοδεύεται ρυθμικὰ μὲ τραγούδι. Καὶ θαρρεῖς ὅτι βλέπεις τὰ Χερουβεῖμ νὰ ψαλλοῦν γύρω στὴ Δόξα τοῦ Πλαστῆ καὶ νομίζεις ὅτι ἀκοῦς Μοῦσες ποὺ ξέφυγαν κρυφὰ ἀπὸ τὴν Πιερία κ' ἦρθαν ἰδῶ νὰ γιορτάσουν τὴν Πασχαλιά μας. Καὶ τοῦ τραγουδιοῦ ἡ μελωδία τῶν χαριτωμένων κοριτσιῶν μας ντύνει τὴν ψυχὴ σου μὲ μιὰ γλυκεῖα συγκίνηση καὶ μ' ἓνα τρισμαγεμένο πάθος. Τὴν ἀγκηθὴ πόχου τὰ κορίτσια μας στὴ μεγάλην αὐτὴ σκόλη βλέπεις ζωγραφισμένη στὸ δίστιχο:

«Σάν τὴ μεγάλη Πασκαλιά νάταν οἱ μέρες ούλες
π' ἀλλάζουσι, οἱ κωπηλιῆς σάν τις ἀρχαιοποῦλες».

Ἄλλοτε μέσα στὰ τραγούδια τους βλέπεις ἓνα παιχιδιάρικο καὶ ἀστεῖον ὄφρος, καθὼς σ' αὐτὰ τὰ δίστιχα:

«Θαρροῦσι τοῦ διαδόντου οἱ γιοῖ, ἔσους μιλῶ ἀγαπῶ τους
κ' ἐγῶμαι παιχιδιάρισσα καὶ παίζω καὶ γελῶ τους».
Ἐρῆβα με τὴν ἰσχνιά πῶς ἀγαπῶ Τουρκίαι
ἐγὼ ἀγαπῶ γραμματικὸ μὲ τὸ καλά: ἀράκι».

Ἄλλοτε λύπη γιὰ τὰ πάθη τοῦ ἀναστάντος Λυτρωτῆ καὶ ἀγανάκτησι κατὰ τῶν Ἑβραίων ὡς:

«Χριστέ μου, πῶς σ' ἐσταύωσαν οἱ ἄνομοι Ἑβραῖοι,
οἱ ἄνομοι καὶ τὰ σκυλιὰ κ' οἱ τρικεταραμένοι!»
κ' ἄλλες φορὲς ἓναν ἀρμονικὸ συνδυασμὸ τῆς χαρᾶς τῆς Λαμπρῆς μὲ τὴν χαρὰ τοῦ Ἐρωτα:

«Χριστέ ἀνέστη, μάτια μου, ἔλα νὰ φιληθοῦμε
νὰ πῆς κ' ἐσύ, νὰ πῶ κ' ἐγὼ ὥσπου νὰ βαρεθοῦμε».
(ἀκολουθεῖ)

ΒΓΗΚΑΝΕ ΣΕ ΒΙΒΛΙΟ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΖΩΝΤΑΝΟΙ ΚΑΙ ΠΕΘΑΜΜΕΝΟΙ

Δράμα μὲ τρία μέρη

ΧΡΥΣΑΥΓΗ — ΤΑΦΟΣ ΣΤΟ ΓΙΑΛΟ

Δηγήματα

ΠΟΥΛΙΟΥΝΤΑΙ: Δρ. 2 γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ φρ. 2 γιὰ τὸ ἔξωτερικόν.

Στὰ γραφεῖα τοῦ «Νουμά» καὶ στὸ Βιβλιοπωλεῖο τῆς «Ἐστίας».

Η ΜΗΔΕΙΑ

(Μεταφρ. Γιάννη Περγιαλίτη)

Πουλιέται δὺο δρ. (φρ. χρ. 2 γιὰ τὸ ἔξωτερικόν) στὰ γραφεῖα τοῦ «Νουμά» καὶ στὸ Βιβλιοπωλεῖο τῆς «Ἐστίας».

ΣΤΟ ΒΑΣΙΛΙΚΟ ΑΝΘΟΠΩΛΕΙΟ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤ. ΤΣΟΥΤΣΟΥ

ΤΙΜΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΕΣ

ΤΟΥΣ ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΙΚΟΥΣ

ΔΟΥΛΟΥΔΟΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ